

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ในเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ผู้วิจัยนำเสนอรายละเอียดเพื่อเป็นแนวทางประกอบการวิจัยดังต่อไปนี้

1. สภาพปัญหาและความเป็นมาของยาเสพติดให้โทษ
2. นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับยาเสพติด
3. กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางของแผนแม่บทการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)
4. บทบาทหน้าที่ของข้าราชการตำรวจ ประจำสถานีตำรวจ ด้านงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพปัญหาและความเป็นมาของยาเสพติดให้โทษ

ในบรรดาอาชญากรรมทั้งหลาย การกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดนับเป็นปัญหาอาชญากรรมที่มีผลกระทบกว้างขวางไปทั่วโลก แทบไม่มีประเทศใดเลยที่ไม่ได้รับผลกระทบไม่ว่าทางใดทางหนึ่ง จากการค้ายาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันซึ่งเป็นยุคที่เรียกว่าโลกาภิวัตน์ หรือยุคแห่งโลกไร้พรมแดน การติดต่อสื่อสารหรือไปมาหาสู่กันของประชาชนในประเทศต่าง ๆ สามารถทำได้โดยสะดวกและรวดเร็ว เป็นผลให้ความเจริญทางด้านเศรษฐกิจแผ่ขยายไปยังประเทศกำลังพัฒนาได้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันก็มีกลุ่มอาชญากรจำนวนไม่น้อยที่ฉกฉวยโอกาสจากโลกที่ไร้พรมแดนนี้ ประกอบอาชญากรรมข้ามชาติ เพื่อแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองในรูปแบบต่าง ๆ มากขึ้น อาชญากรรมข้ามชาติที่ให้ผลตอบแทนสูงคือการค้ายาเสพติดระหว่างประเทศ

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งซึ่งได้รับผลกระทบจากปัญหาการค้ายาเสพติดอย่างรุนแรง ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและจริงจังจากเจ้าหน้าที่ทุกฝ่าย อาจส่งผลกระทบต่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นเป้าหมายสำคัญของประเทศ ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ล้มเหลวลงได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจทุกคนจึงต้องร่วมมือร่วมใจกันป้องกันและ

แก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเต็มความสามารถ ตามที่ พล.ต.ท.สมชาย มลิณทรานกูร (2538) กล่าวถึงใน กฎหมายและระเบียบในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กองบัญชาการตำรวจ ปราบปรามยาเสพติด ของกรมตำรวจ

ยาเสพติด ความหมายตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ.2522 หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุชนิดใด ๆ ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ไม่ว่าจะโดยรับประทาน ดม สูบ ฉีด หรือ ด้วยประการใด ๆ แล้วทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจในลักษณะสำคัญ เช่น ต้องเพิ่มขนาด การเสพเรื่อย ๆ มีอาการถอนยาเมื่อขาดยา มีความต้องการเสพทั้งร่างกายและจิตใจอย่างรุนแรง อยู่ตลอดเวลา และสุขภาพโดยทั่วไปจะทรุดโทรมลง กับให้รวมตลอดถึงพืช หรือส่วนของพืชที่เป็นหรือให้ผลผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ หรืออาจใช้ผลิตเป็นยาเสพติดให้โทษ และสารเคมีที่ใช้ ในการผลิตยาเสพติด ให้โทษด้วย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ยาเสพติด หมายถึงเฉพาะยาบ้า

ประวัติความเป็นมาของแอมเฟตามีน ซึ่งเป็นส่วนผสมสำคัญของยาบ้า มีการค้นพบ ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2430 ต่อมา พ.ศ. 2470 เกสเซอร์ชาวเมืองแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ชื่อ กอร์ดอน ออลเลส (Gordon Alles) ได้นำแอมเฟตามีน มาใช้ในการทางการแพทย์ เพื่อรักษา โรคหอบหืด แขนงอีเฟรดิน และใน พ.ศ. 2475 ได้ขายลิขสิทธิ์ให้กับห้องทดลอง สมิท คลายน์ และเฟรนช์ (Smith Kline and French Laboratories) เพื่อผลิตขายยายลดความเครียดตาม ชื่อ เบนซีไดรน์ (Benzedrine) ต่อมาในปี 2480 จึงมีการผลิตแอมเฟตามีนเป็นรูปเม็ด และรู้จัก กันอย่างแพร่หลายในวงการแพทย์ (นรเทพ พุทธิภักดิ์, 2537, หน้า 10-11)

ยาบ้า ชื่อเดิมคือยาม้า ซึ่งมีส่วนผสมของแอมเฟตามีน เป็นส่วนผสมสำคัญที่สุด และเป็นวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท ประเภท 2 ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 51 (พ.ศ. 2531) เรื่องระบุชื่อและจัดแบ่งประเภทวัตถุออกฤทธิ์ ตามความในพระราชบัญญัติวัตถุที่ ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท พ.ศ.2518

ต่อมาเมื่อมีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ฉบับที่ 2(พ.ศ.2530) กำหนดให้วัตถุที่ออกฤทธิ์ ต่อจิตและประสาททุกประเภทเป็นยาเสพติด ตามความในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม ยาเสพติด พ.ศ.2519 และต่อมาได้มีกฎกระทรวง กำหนดให้ แอมเฟตามีน เป็นยาเสพติด ให้โทษ (ประเภท 1) ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2522 และเปลี่ยนแปลงการเรียกชื่อยาม้าเป็นยาบ้า ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข ฉบับที่ 135 (พ.ศ. 2539) มีผลบังคับใช้ ตั้งแต่ 16 ตุลาคม 2539

สาเหตุของการแพร่ระบาดของยาบ้า

ยาเสพติดประเภทยาบ้า มีการแพร่ระบาดอย่างรวดเร็วนี้มีสาเหตุ ดังนี้

1. การที่ประเทศไทยมีอาณาเขตติดต่อกับประเทศพม่า ลาว และเขมร ซึ่งเป็นแหล่งผลิตยาเสพติดที่สำคัญ และยังมีปัญหาในเรื่องความมั่นคงภายในประเทศ ประกอบกับกลไกของรัฐที่จะเข้ามาควบคุมและแก้ไขปัญหาเสพติดของทั้งสามประเทศเพิ่งจะเริ่มได้รับการพัฒนา ในขณะที่ประเทศไทยมีโครงสร้างทางด้านเส้นทางคมนาคมที่สมบูรณ์ สามารถเชื่อมโยงกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประเทศไทยยังคงเป็นเส้นทางผ่านหลักของยาเสพติดที่ผลิตในภูมิภาคนี้ไปสู่ตลาดยาเสพติดโลก

2. แนวโน้มความเจริญทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็วของภูมิภาคเอเชีย และจากแนวคิดในการรวมตัวเป็นกลุ่มการค้าระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่มีอาณาเขตติดต่อกัน เพื่อสร้างอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจการค้า ซึ่งหมายถึงการร่วมมือกันพัฒนาเส้นทางคมนาคมเชื่อมต่อระหว่างประเทศต่าง ๆ ในเขตเศรษฐกิจร่วม เพื่ออำนวยความสะดวกในด้านการขนส่งสินค้าและวัตถุดิบ ผลกระทบในทางลบที่จะเกิดขึ้นก็คือ เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับการลักลอบขนส่งยาเสพติดข้ามประเทศในทางอ้อมด้วย

3. การเปลี่ยนสภาพจากสังคมเกษตรกรรมไปสู่สังคมอุตสาหกรรมของประเทศไทย ทำให้เกิดภาวะการแข่งขันอย่างรุนแรงระหว่างผู้ประกอบการอุตสาหกรรม ยาเสพติดจึงถูกนำเข้ามาใช้เพื่อเพิ่มอัตราการผลิตของแรงงาน การแพร่ระบาดของยาเสพติดเริ่มจากผู้ใช้แรงงาน บางประเภทและแพร่หลายไปสู่ผู้ใช้แรงงานประเภทอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว และก็แพร่ระบาดไปสู่ประชากรทั่วไป

4. นโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ มุ่งเน้นการสร้างทางคมนาคมเชื่อมต่อจากจังหวัดไปสู่อำเภอและหมู่บ้าน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับเกษตรกร ซึ่งยังเป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ ในการนำสินค้าเกษตรกรรมมาสู่ตลาด ในขณะที่นโยบายนี้ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง ในด้านการกระจายรายได้ ในทางกลับกันก็เป็นเส้นทางที่ทำให้การแพร่ระบาดของยาเสพติดกระจายลงสู่ระดับหมู่บ้านและชุมชนเกือบทั่วประเทศอย่างรวดเร็ว

5. สภาพที่เปลี่ยนแปลงไปของสังคมและความจำเป็นทางเศรษฐกิจ ทำให้สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษาที่เคยเป็นแรงยึดเหนี่ยวสำคัญสำหรับเด็กและเยาวชนอ่อนแอลง เด็กและเยาวชนจำนวนมากไม่น้อยหลงผิดด้วยการใช้ยาเสพติด แรงกดดันของกลุ่มมีอิทธิพลทำให้การใช้ยาเสพติดแพร่หลายอย่างรวดเร็วเข้าไปในกลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในและนอกสถานศึกษา

6. ในขณะที่รัฐบาลยึดถือนโยบายการแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นนโยบายสำคัญ แต่การให้การสนับสนุนงบประมาณกับส่วนราชการที่มีภารกิจในการปราบปราม ยังไม่อยู่ในระดับที่เหมาะสมกับสภาพปัญหา ทำให้เกิดปัญหาสะสมและทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว

7. การแก้ไขปัญหายาเสพติดจำเป็นต้องผนึกกำลังกันอย่างจริงจังระหว่างหน่วยงาน และส่วนราชการจำนวนมาก เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหได้โดยครอบคลุมและครบวงจร แต่หน่วยงานและส่วนราชการส่วนใหญ่ไม่ให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยจัดลำดับความสำคัญไว้ในลำดับท้าย ๆ

8. ขบวนการค้ายาเสพติด มีการพัฒนารูปแบบ วิธีการ และองค์กร อยู่ตลอดเวลา และมีอำนาจเงินที่จะแสวงหาความร่วมมือและความคุ้มครองจากกลไกบางส่วนของรัฐ ซึ่งทำให้การปราบปรามยากยิ่งขึ้น

9. การขยายตัวอย่างรวดเร็วของตลาดการค้ายาบ้าในประเทศ ทำให้กลุ่มค้ายาเสพติด ชนิดอื่น หันมาผลิตและค้ายาบ้ามากยิ่งขึ้น เนื่องจากทำกำไรได้มหาศาลในเวลาอันรวดเร็ว และจะแพร่ระบาดไปยังประชากรกลุ่มใหม่อยู่เสมอ

10. สถานการณ์ด้านการปราบปรามที่ผ่านมา มีแนวโน้มว่าผู้ค้ายาเสพติดหันมาใช้ ความรุนแรงในการต่อต้านการปราบปรามของเจ้าหน้าที่ ซึ่งจะนำความเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกายของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปราบปรามสูงขึ้น

รัฐบาลได้ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหายาเสพติด และผลกระทบของปัญหายาเสพติดในระยะยาว ที่จะทำให้ประเทศชาติขาดความมั่นคง และการพัฒนาเศรษฐกิจด้อยประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากทรัพยากรบุคคลของประเทศชาติเกี่ยวข้องกับปัญหายาเสพติด จึงมีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมปัญหายาเสพติดไม่ให้ขยายตัวมากขึ้น และลดลงในที่สุด เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมไว้ให้ปกติสุข จึงได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 141/2541 ลงวันที่ 19 สิงหาคม พ.ศ.2541 เรื่องนโยบายการดำเนินงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยมีนโยบายควบคุมการขยายตัวของปัญหาและลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด ดำเนินการโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกส่วนในสังคม ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างต่อเนื่องจริงจัง โดยให้ชุมชนและสถาบันการศึกษาเป็นฐานในการสร้างกระแสต่อต้าน และกีดกันการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งนี้ให้ปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดในฐานะผู้ป่วย แต่ในขณะเดียวกันให้มีการระดมการปฏิบัติการทั้งหลายทั้งปวงเพื่อทำลายกระบวนการผลิต และการค้ายาเสพติด ตลอดจนยับยั้งและยุติการนำยาเสพติดมาแพร่ระบาดในประเทศ

เขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออก ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 กำหนดให้พื้นที่บริเวณฝั่งทะเลตะวันออก 3 จังหวัด คือ ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และ ระยอง เป็นพื้นที่เป้าหมายในการพัฒนาเศรษฐกิจที่สำคัญยิ่ง ดังที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2529, หน้า 1) กำหนดไว้ดังนี้

1. พื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทรา บริเวณถนนสายบางนา-ตราด ถนนมีนบุรี-ฉะเชิงเทรา ถนนสายพนมสารคาม-ฉะเชิงเทรา และพื้นที่อำเภอบางปะกง จะเป็นพื้นที่นิคมอุตสาหกรรม
2. พื้นที่จังหวัดชลบุรี บริเวณแหลมฉบัง เนื้อที่ 10,000 ไร่ กำหนดให้เป็นแหล่งที่ตั้งท่าเรือพาณิชย์ แหล่งอุตสาหกรรมขนาดกลาง และขนาดย่อม ที่ไม่มีปัญหามลพิษ
3. พื้นที่จังหวัดระยอง พื้นที่ตำบลมาบตาพุด เนื้อที่ 20,000 ไร่ กำหนดให้เป็นเมืองอุตสาหกรรมทันสมัย และเป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมที่สำคัญ คือ โรงแยกก๊าซ อุตสาหกรรมปิโตรเคมี อุตสาหกรรมหลักที่มีการนำเอาวัตถุดิบและผลิตภัณฑ์สำเร็จรูป เพื่อการส่งออก

ปัญหาของการพัฒนาเขตพื้นที่พัฒนาชายฝั่งทะเลตะวันออกนั้น ทำให้สังคมในภูมิภาคเปลี่ยนแปลงไป สภาพโครงสร้างของสังคม วัฒนธรรม สภาพเศรษฐกิจ การเมือง เปลี่ยนแปลงไป สังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ภาวะทันสมัยมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหามากขึ้น โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการล้นไหลของประชาชน เกิดชุมชนใหม่ในย่านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การลักลอบขนสินค้าหนีภาษี เป็นต้น

สถานการณ์ของปัญหายาเสพติดในประเทศไทย

1. ธรรมชาติของปัญหายาเสพติดในประเทศไทยในปัจจุบัน

1.1 การประมาณจำนวนผู้ติดยาเสพติด เมื่อ พ.ศ.2542 พบว่าผู้ใช้สารเสพติดถึงประมาณ 3,000,000 คน และเป็นผู้ติดยาเสพติดจำนวน 1,000,000 คน นอกจากนี้ มีผู้กระทำผิดคดียาเสพติดอายุเฉลี่ยประมาณ 17 ปี ซึ่งอยู่ในกลุ่มของเยาวชนของชาติ

1.2 ปัญหายาเสพติดที่เดิมเป็นปัญหาของชุมชนในเขตเมือง แต่ปัจจุบันยาเสพติดได้แพร่ระบาดไปยังระดับหมู่บ้าน ชุมชนที่เป็นโครงสร้างการปกครองระดับพื้นฐานของประเทศมากขึ้น จากการสำรวจของสำนักงาน ป.ป.ส. พบว่าสูงถึงร้อยละ 40 ของหมู่บ้านชุมชนทั่วประเทศ มีปัญหายาเสพติด

1.3 ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดแต่ละภาค แตกต่างกันในประเภทของยาเสพติด เช่น ภาคใต้มีปัญหามากที่สุดคือ เฮโรอีนและกัญชา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ สารระเหยและกัญชา ภาคเหนือได้แก่ ผิ่นและกัญชา ภาคกลางได้แก่ยาบ้าและเฮโรอีน และ

กรุงเทพมหานครได้แก่ เฮอร์นและยาบ้า นอกจากนี้ยังพบว่า เฮอร์นไม่ใช่ปัญหาสำคัญที่สุด แต่ปัจจุบันกลายเป็นปัญหายาบ้า

1.4 ผู้ติดยาเสพติดที่เดิมมีลักษณะเป็นปัญหาเชิงสังคม เช่น กลุ่มว่างงาน ไปเป็นกลุ่มขยันทำงาน เช่น กลุ่มผู้ใช้แรงงาน คนขับรถบรรทุก ชาวประมง และกลุ่มนักเรียนที่ต้องการขยันเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในจำนวนผู้ติดยาเสพติดทั้งหมด 1.2 ล้านคนนั้นเป็นนักเรียน นักศึกษา 5.66 % หรือประมาณ 71,666 คน ดังนั้นการแพร่ระบาดในหมู่นักเรียน นักศึกษา กำลังจะขยายวงกว้างมากขึ้น

1.5 ผลประโยชน์การค้ายาเสพติดมีมากมายมหาศาล จากการประมาณขั้นต่ำมูลค่าถึงปีละประมาณ 29,617 – 32,787 ล้านบาท ในการวิจัยของ นวลน้อย ตริรัตน์ (2539) และถ้าเปรียบเทียบกับค่าประมาณของ อัมมาร สยามวาลา และชัยยุทธ ปัญญสวัสดิ์สุทธิ์ (2532) มีมูลค่าการค้ายาเสพติดทั้งการค้าเพื่อบริโภคในประเทศ และมูลค่าส่งออกนอกประเทศรวม 109,769 ล้านบาท ตัวเลขดังกล่าวเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับงบประมาณประจำปี 2540 ซึ่งเท่ากับ 944,000 ล้านบาท แล้วพบว่าผลประโยชน์จากการลักลอบค้ายาเสพติดสูงถึง 1 ใน 9 – 10 ส่วนของงบประมาณทั้งประเทศ สูงกว่างบประมาณของกรมตำรวจมาก ซึ่งมีเพียง 39,045.8 ล้านบาท ผลประโยชน์อันมหาศาลเช่นนี้จึงทำให้ยาเสพติดมีอำนาจอิทธิพลมีดสูงมากที่ยากต่อการปราบปราม

1.6 ประเทศไทยได้เปลี่ยนสถานะภาพจากการเป็นแหล่งผลิตฝิ่นและเฮอร์น กลายเป็นแหล่งผลิตยาบ้า และสารกระตุ้นอื่น ๆ แทน เพราะยาบ้ามีสัดส่วนกำไรสูงกว่ายาเสพติดชนิดอื่น มีวิธีการผลิตง่าย เคลื่อนย้ายสะดวก ยากต่อการจับกุม และการเสพยาบ้ามีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเกิดอุบัติเหตุ

1.7 ปัญหายาเสพติดในชุมชนแออัดในเขตเมืองยังเป็นปัญหาสำคัญ ประมาณว่าอัตราผู้ติดยาเสพติดในชุมชนแออัดสูงถึง 38.9 ต่อประชากร 1,000 คน แต่อัตรานักติดยาในหมู่บ้านชนบทมีเพียง 19.04 ต่อ 1,000 เยาวชนที่ติดยาเสพติดในชุมชนแออัดรายงานว่าแหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดก็คือชุมชนแออัดที่ตนอาศัยอยู่นั่นเอง

โดยสรุปแล้ว ปัญหายาเสพติดมีธรรมชาติของปัญหาที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว มีความรุนแรงของปัญหาเพิ่มขึ้น มีผู้ติดยาเสพติดมากขึ้น ด้วยารูปแบบการผลิต การแพร่ระบาดที่เปลี่ยนแปลงไป พร้อมมีความซับซ้อนของปัญหามากขึ้น เพราะมูลค่าผลประโยชน์ของการลักลอบค้ายาเสพติดสูงมาก ยากต่อการปราบปราม

2. นโยบายการแก้ไขปัญหาเสพติด นโยบายและทิศทาง

ตลอดระยะเวลา 20 ปี ที่ผ่านมา สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นแกนกลางสำคัญในการประสานงานและกระตุ้นให้เกิดการริเริ่มนโยบายและมาตรการใหม่ ๆ ในการแก้ไขปัญหาเสพติดของประเทศ ความพยายามที่จะศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายเพื่อแก้ปัญหาเสพติดควรได้กล่าวถึงประเด็นปัญหาเกี่ยวกับนโยบาย 3 ประการ คือ การกำหนดนโยบาย การนำนโยบายไปปฏิบัติ และการประเมินผลนโยบายที่ผ่านมาในอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน

2.1 การกำหนดนโยบาย

2.1.1 รัฐบาลมักให้ความสำคัญต่อนโยบายทางเศรษฐกิจและการเมืองมากกว่านโยบายทางสังคม การกำหนดนโยบายขาดความร่วมมือและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนหรือองค์กรประชาชนเท่าที่ควร

2.1.2 การกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดไม่ได้มองเป็นภาพรวมที่สอดคล้องประสานกับนโยบายอื่น ๆ อย่างเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน

2.1.3 การกำหนดนโยบายมักเขียนนโยบายเป็นเป้าหมายเชิงปริมาณ มากกว่าเป้าหมายเชิงคุณภาพของการปฏิบัติตามนโยบาย

2.1.4 สำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นองค์กรที่รัฐจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นตัวจักรในการเสนอแนะและประสานการปฏิบัติตามนโยบายต่าง ๆ มีปัญหาอุปสรรคในทางปฏิบัติมาก ควรจะได้รับการศึกษาหาทางปรับโครงสร้างองค์กรใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหายาเสพติดที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเปรียบเทียบกับ 20 ปีที่แล้ว

2.2 การนำนโยบายไปปฏิบัติ

ปัญหาการนำนโยบายแก้ปัญหายาเสพติดไปปฏิบัตินอกจากจะมีปัญหาพื้นฐานโดยทั่วไปเกี่ยวกับงบประมาณ กำลังคน วัสดุอุปกรณ์ อิทธิพลมืดของการลักลอบค้ายาเสพติดที่มีผลประโยชน์มหาศาลแล้ว ยังมีประเด็นปัญหาสำคัญ เช่น

2.2.1 ผู้รับผิดชอบระดับสูงในคณะรัฐบาล โดยทั่วไปมักไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการแก้ปัญหายาเสพติดมากเท่าที่ควร เช่น เห็นได้จากการประชุมคณะกรรมการต่าง ๆ มักส่งผู้แทนระดับล่างที่ไม่มีอำนาจการตัดสินใจเข้าร่วมแทน

2.2.2 องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับนโยบายแก้ปัญหายาเสพติดของประเทศ ขาดการประสานงาน ขาดการติดต่อสื่อสารอย่างเพียงพอ

2.2.3 หน่วยงานราชการต่าง ๆ ไม่เข้าใจบทบาทตนเองและบทบาทของสำนักงาน ป.ป.ส. และงานแก้ปัญหายาเสพติดเป็นหน่วยงานฝักกับหน่วยงานของตน

2.3 การประเมินผลนโยบาย

การวางแผนตามนโยบายและการนำนโยบายการแก้ปัญหาเสพติดไปปฏิบัติเท่าที่ผ่านมามีการประเมินผลหรือขาดการหาคุณภาพที่เพียงพอว่านโยบาย มาตรการ หรือกิจกรรมใดได้ผลดีเพียงใด เมื่อขาดการประเมินที่เชื่อถือได้ จึงขาดข้อมูลสำหรับการตัดสินใจว่านโยบายใดดีหรือไม่ ควรยกเลิกหรือพัฒนาปรับปรุงประเด็นใดบ้าง

การประเมินผลนโยบายที่พบยังมีปัญหาหรือข้อจำกัดหลายประการ เช่น การออกแบบการประเมินผลไม่ได้เตรียมเก็บข้อมูลไว้ก่อนมีโครงการหรือนโยบายเพื่อเปรียบเทียบผล จึงขาดข้อมูลฐาน (Base-Line Data) การวิจัยมีลักษณะวิจัยแบบตั้งสมมติฐานย้อนหลัง (Ex-Post Facto Research) อาศัยข้อมูลทางราชการที่ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมคุณภาพของ ข้อมูลทั้งในเรื่องความตรง (Validity) หรือความเชื่อมั่น (Reliability) มีปัญหาการใช้เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลที่ไม่เหมาะสม การประเมินผลเน้นตัวแปรปริมาณมากกว่าคุณภาพ และการให้ข้อเสนอแนะที่ไม่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม

นอกจากปัญหาเรื่องระเบียบวิธีวิจัยแล้ว ยังพบว่ามีปัญหาทางการบริหารจัดการ คือ มีจำนวนวิจัยประเมินผลไม่มากนัก ไม่ถึง 10 ฉบับ แสดงว่าผู้บริหารไม่ค่อยให้ความสนใจในการประเมินผลความพยายามของตนเองว่าเป็นอย่างไร แสดงว่าผู้บริหารอาจคิดว่าถ้าได้ปฏิบัติตามนโยบายแล้ว มีโครงการสำเร็จแล้ว ผลจะเกิดตามมาเอง ดังนั้นโครงการการประเมินผลมักไม่ได้ให้ทุนเตรียมไปพร้อมกับโครงการ ให้ทุนวิจัยประเมินผลเป็นจำนวนเงินเป็นสัดส่วนน้อยมาก ผู้บริหารอาจไม่มีความตั้งใจใช้ข้อค้นพบจากการประเมินอย่างจริงจัง เพราะไม่ต้องการพัฒนาโครงการอย่างต่อเนื่อง หรือมักริเริ่มโครงการใหม่ ๆ มากกว่า

นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับยาเสพติด

เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2544 รัฐบาลได้แถลงนโยบายต่อรัฐสภา โดยกำหนดนโยบายป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเป็นนโยบายเร่งด่วน โดยยึดหลังการดำเนินนโยบาย "การป้องกัน นำหน้าการปราบปราม ผู้เสพต้องได้รับการรักษา ผู้ค้าต้องได้รับการลงโทษโดยเด็ดขาด"

คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี 119/2544 ลงวันที่ 31 พฤษภาคม 2544 เรื่องแนวทางการใช้พลังแผ่นดินเพื่อเอาชนะยาเสพติด มีแนวทางดังนี้

1. การปลูกพลังแผ่นดินและการป้องกัน กระตุ้น และปลูกจิตสำนึกของปวงชนในชาติ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดที่จะมีต่อประเทศชาติ และบังเกิดความมุ่งมั่นที่จะร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหายาโดยตระหนักว่าการที่จะเอาชนะยาเสพติดได้มิใช่น้ำที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือองค์กรใดองค์กรหนึ่งแต่ทุกองคาพยพในสังคมจะร่วมกัน

ผืนที่กำลังเป็นพลังแผ่นดิน เข้าต่อสู้และเอาชนะยาเสพติดให้ได้โดยเร็ว โดยใช้มาตรการป้องกัน นำการปราบปราม ด้วยการดูแลและสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประชาชนโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็ก เยาวชน และกลุ่มเสี่ยงต่าง ๆ ตลอดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งและส่งเสริมคุณธรรมให้แก่สถาบันทาง สังคมต่าง ๆ โดยเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัว รวมทั้งเสริมสร้างมาตรการการป้องกันและความ มั่นคงให้แก่หมู่บ้านตามแนวชายแดน

2. การควบคุมตัวยาและสารเคมี ตรวจสอบ ควบคุม และสกัดกั้น สาตั้งต้นและ เคมีภัณฑ์ พร้อมทั้งอุปกรณ์ในการผลิตยาเสพติดซึ่งจะออกไปสู่แหล่งผลิตที่จะออกไปสู่แหล่งผลิต ที่สามารถนำไปใช้ในการผลิตยาเสพติด ทั้งภายในและภายนอกประเทศ รวมทั้งควบคุมตัวยา หรือสารเคมีอื่นที่อาจสามารถนำมาใช้ทดแทนยาเสพติดได้

3. การปราบปราม พัฒนาศักยภาพทั้งทางด้านความรู้ จิตสำนึกและพลังศรัทธาควบคู่ กับการพัฒนาเทคโนโลยีวิธีการ และการสนับสนุนต่าง ๆ ในการสืบสวนปราบปราม ตลอดจน นำมาตรการทางกฎหมายต่าง ๆ ที่มีอยู่มาใช้ใช้ตรวน และทำลายเครือข่ายการผลิต นายทุน ผู้ค้ารายใหญ่ ผู้มีอิทธิพล ผู้สมคบ ผู้ชน ผู้ค้ารายกลาง และรายย่อยตลอดจนเจ้าหน้าที่ของ รัฐบาล ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดอย่างเฉียบขาด

4. บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทำลายโครงสร้างของปัญหาเสพติด โดยตัดวงจร ของยาเสพติดออกมาบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพ ทั้งโดยระบบสมัครใจและระบบบังคับ ตลอดจนจัดให้มีระบบการติดตามช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้ผ่านการบำบัดฟื้นฟู เพื่อ สามารถกลับคืนสู่ครอบครัว ชุมชน และดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ควบคู่ไปกับการพัฒนา ศักยภาพและการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของราชการ เอกชน และประชาชน เพื่อให้ผู้เสติดมีโอกาสได้รับการบำบัดรักษาฟื้นฟูที่มีประสิทธิภาพและคุณภาพอย่างทั่วถึง

5. การข่าว จัดและพัฒนางานด้านการข่าว การประสานการข่าว และการปฏิบัติการ ด้านการข่าวของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ให้เป็นระบบ สามารถสนับสนุนการปราบปราม โดยเฉพาะการปราบปรามการลักลอบนำเข้าหรือส่งออกสารตั้งต้น และเคมีภัณฑ์ การปราบปราม เครือข่าย ผู้ผลิต นายทุน ผู้มีอิทธิพล ผู้สนับสนุน ผู้ค้ารายสำคัญและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เข้าไป เกี่ยวข้องกับการค้ายาเสพติด

6. การอำนวยการและประสานงาน พัฒนางานด้านการอำนวยการเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพสูงสุดในการปฏิบัติงานร่วมกันของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมตลอดทั้งทุกส่วน ของสังคมไทย โดยขจัดปัญหาอุปสรรคและข้อขัดข้องต่าง ๆ ให้หมดสิ้นไป (โดยหลายกำแพงของ ส่วนราชการต่าง ๆ เพื่อเป็นการเปิดกว้างให้มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด)

7. การปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม พิจารณาปรับปรุง แก้ไข กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ และกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญาเสพติดให้เอื้ออำนวยต่อการแก้ไขปัญหาดลลดจนเสริมสร้างความเข้มแข็งของกระบวนการยุติธรรม และขจัดปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้การดำเนินการกับผู้กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปด้วยความเด็ดขาด รวดเร็วและเป็นธรรม ตลอดทั้งเอื้ออำนวยตามนโยบายการให้ผู้เสพเป็นผู้ป่วย เป็นต้น

8. ความร่วมมือระหว่างประเทศ ดำเนินการด้านการต่างประเทศ เพื่อผลักดันและกดดันให้เกิดความร่วมมือในด้านต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศ โดยเฉพาะ และของภูมิภาค และประชาคมโลกโดยรวมโดยเฉพาะการแสวงหาความร่วมมือและความช่วยเหลือต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน

9. การวิจัย พัฒนาและติดตามประเมินผล จัดและสนับสนุนให้มีการดำเนินการวิจัยและติดตามประเมินผล แผนงาน โครงการ แก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นวิชาการ เพื่อพัฒนาแนวทางในการแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างมีหลักการและอยู่บนพื้นฐานของข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริง ซึ่งได้รับการวิเคราะห์อย่างเป็นวิทยาศาสตร์และเป็นระบบ

เพื่อให้การดำเนินงานตามแนวทางดังกล่าวไปอย่างมีประสิทธิภาพให้ กำหนดการดำเนินการไว้ ดังนี้

1. ให้ทุกส่วนราชการ องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ ถือว่าเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นภารกิจเร่งด่วน และเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาให้บรรลุผล

2. ให้สำนักงานประมาณจัดระบบและเตรียมงบประมาณรองรับการดำเนินงานและการปฏิบัติตามคำสั่งนี้

3. ในระหว่างที่ยังมิได้มีการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ ให้ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร และจังหวัด (ศ.ปส.ก./จ.) และศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เขตและอำเภอ (ศ.ปส.ข/อ.) ปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่าจะมีคำสั่งเปลี่ยนแปลง

กรอบวิสัยทัศน์และทิศทางของแผนแม่บทการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

1. กรอบแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด เนื่องจากสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในปัจจุบันรวมทั้งปัญหายาเสพติดมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงจำเป็นที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยน "วิธีคิด วิธีดำเนินงาน" ใหม่ โดยมีกรอบแนวคิดในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ดังนี้

1.1 ต้องเร่งรณรงค์และสร้างกระแสสังคมให้คนไทยทุกคนตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและมีจิตสำนึกที่จะต้องร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหายาอย่างจริงจังโดยให้ถือเป็น "ปัญหาของสังคมและประเทศชาติ"

1.2 เน้นการแก้ไขปัญหาลักษณะ "องค์รวม ครอบคลุม" ที่ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา โดยให้ "ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายา" และยึด "พื้นที่" เป้าหมายการดำเนินงาน ทั้งด้านการป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษา

1.3 เน้นการระดมพลสรรพกำลังและการบูรณาการแผนงาน-โครงการ กิจกรรมและทรัพยากรที่ใช้ในพื้นที่เป้าหมาย

1.4 ให้ความสำคัญเป็นพิเศษต่อการป้องกันปัญหาโดยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชากรและกลุ่มเสี่ยงรวมทั้งการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยา เพื่อลดอุปสงค์ยาเสพติดควบคู่กับการปรับปรุงประสิทธิภาพการปราบปรามและการดำเนินการทางกฎหมายที่รวดเร็วเด็ดขาดและจริงจัง

1.5 เน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชนและสถาบันทางสังคมให้มีพลังและบทบาทในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและปัญหาสังคมอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น

1.6 เน้นคุณภาพในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ส่วนยุทธศาสตร์ มาตรการต่าง ๆ จะต้องมีความหลากหลาย ยืดหยุ่นเหมาะสมกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

1.7 เน้นการเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศและองค์การระหว่างประเทศในเชิงรุกเพื่อสร้างเครือข่ายการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดบนพื้นฐานของการไว้วางใจ และผลประโยชน์ร่วมกัน

2. วิสัยทัศน์ จากการระดมความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน สื่อมวลชน และประชาชนประกอบกับการพิจารณาถึงการวิเคราะห์สถานการณ์แนวโน้มและผลกระทบ รวมทั้งวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด และภัยคุกคามดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ได้ดังนี้

"คน ครอบครัว ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข มีคุณธรรม มีความเอื้ออาทร มีภูมิคุ้มกัน อยู่ในสังคมที่เข้มแข็งปลอดจากยาเสพติด และทุกภาคส่วนในสังคมมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทุกขั้นตอน"

3. วัตถุประสงค์และเป้าหมายในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่จะดำเนินการตามวิสัยทัศน์และวิธิดำเนินงานในรูปแบบใหม่ และเป็นการปูพื้นฐานไปสู่วิสัยทัศน์และเป้าหมายที่สำคัญไว้ดังนี้

3.1 วัตถุประสงค์

3.1.1 เพื่อเสริมสร้างให้คน ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายในสังคมมีความเข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดทุกขั้นตอน

3.1.2 เพื่อลดปริมาณความต้องการยาเสพติดในประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็ก เยาวชนและกลุ่มผู้ใช้แรงงาน

3.1.3 เพื่อเร่งรัดบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้เสพยาเสพติดและผู้ติดยาทุกคน ให้กลับมาเป็นพลังสำคัญในการต่อต้านยาเสพติดและการพัฒนาประเทศ

3.1.4 เพื่อลดปริมาณยาเสพติดทั้งผู้เสพ ผู้ค้าเล็กลง ผู้จำหน่าย และผู้ให้การสนับสนุน

3.1.5 เพื่อหยุดยั้งความรุนแรง และควบคุมการแพร่ระบาดของยาเสพติดในแต่ละพื้นที่

3.2 เป้าหมาย

3.2.1 ให้ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย ทุกชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและมีจิตสำนึกที่จะป้องกันแก้ไขปัญหาร่วมกัน

3.2.2 ดูแล ป้องกัน และสร้างภูมิคุ้มกันประชาชนที่เคยใช้ ไม่เคยเสพยาเสพติด รวมทั้งกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษาจำนวน 14.8 ล้านคน และกลุ่มผู้ใช้แรงงานให้ผู้เสพและผู้ติดยาทุกคนมีโอกาสดำเนินการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพในรูปแบบที่หลากหลายอย่างได้ผล และสามารถคืนเข้าสู่ครอบครัว ชุมชนและสังคมได้อย่างมีความสุขและเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาและการต่อต้านยาเสพติด

3.2.3 สกัดกั้นปราบปรามผู้ผลิต ผู้ค้าเล็กลง ผู้จำหน่าย และผู้ให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง เด็ดขาด และรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้กระทำความผิดรายใหญ่และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้อง

3.2.4 ลดปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่ต่าง ๆ โดยรักษา และขยายหมู่บ้าน/ชุมชนปลอดยาเสพติดที่ผ่านการรับรองให้ได้อย่างน้อยร้อยละ 25 ของชุมชนทั่วประเทศ (จาก 9,276 หมู่บ้าน/ชุมชน เป็นประมาณ 20,000 หมู่บ้าน/ชุมชน) ควบคู่กับการลดระดับปัญหาในพื้นที่บริเวณชายแดน พื้นที่ระบาดรุนแรงและพื้นที่แพร่ระบาดปานกลาง

4. สถานภาพองค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับปัญหายาเสพติดของประเทศไทยใน
ด้านต่าง ๆ

4.1 การป้องกัน

4.1.1 การป้องกันยาเสพติดต้องสอดคล้องกับสาเหตุของการติดยาเสพติดซึ่งมีการวิจัยถึงสาเหตุของการติดยาเสพติดแบ่งตามกลุ่มเป้าหมาย และตัวยาที่เสพ สรุปโดยภาพรวมดังนี้

กลุ่มเด็กและเยาวชนทั้งในชุมชนแออัดและโรงเรียน โดยภาพรวมเริ่มเสพยาเสพติดครั้งแรกตั้งแต่วัยรุ่น นอกเหนือจากเหล้าและบุหรี่ ยาเสพติดที่ใช้ครั้งแรกมักเป็นกัญชา รองลงไปคือเฮโรอีน โดยมีสาเหตุจากถูกเพื่อนชักจูงและความอยากรลองประกอบกับความเชื่อว่าจะทำให้เกิดความสุข ผ่อนคลายความตึงเครียด แหล่งแพร่ระบาดของยาเสพติดอยู่ในชุมชนที่พักอาศัย นักเรียนระดับมัธยมปลายและสายอาชีวศึกษาร้อยละ 11-16 โดยใช้สารระเหย กัญชา หรือยากระตุ้นประสาทมาแล้วในอดีต นักเรียนส่วนใหญ่เชื่อว่าการใช้กัญชา สารระเหย และยากระตุ้นประสาทมีอันตรายน้อย และไม่รังเกียจเพื่อนที่ใช้ยากระตุ้นประสาท แต่รังเกียจการใช้กัญชาและสารระเหย นอกจากนี้ ยังมีการวิจัยพบว่าเด็กมัธยมที่มีความภาคภูมิใจในตนเองสูง สุขภาพจิตดี มีการกล้าแสดงออกจะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด และเมื่อเยาวชนมีความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับยาเสพติด มีความภาคภูมิใจในตัวเองและมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด จะสามารถปฏิเสธการชักจูงให้เสพยาเสพติดจากเพื่อนได้

สำหรับกลุ่มผู้ขับขี่ยานยนต์บรรทุก พบว่าร้อยละ 14.95 รายงานว่าใช้ยาบ้า ผู้ขับขี่ยานยนต์บรรทุกที่ใช้ยาบ้าเพราะต้องการทำงานนาน หรือทำงานให้ได้มากซึ่งสอดคล้องกับลักษณะส่วนบุคคล คือ ผู้ขับขี่ยานยนต์บรรทุกที่ใช้ยาบ้าส่วนมากขับขี่ยานยนต์เกินกว่า 10 ชม. ต่อวัน และ มักมีภรรยาที่ไม่มีรายได้ ส่วนกลุ่มชาวประมงนั้นมีการวิจัยที่มีเพียงสรุปคร่าว ๆ ว่ายกเว้นจากบุหรี่และเหล้า ชาวประมงประมาณ 1 ใน 4 เสพกัญชา เฮโรอีน หรือยาเม็ดกระตุ้นประสาท

กล่าวโดยสรุปคือ ผู้เสพยาเสพติดทั่วไปที่เป็นชายเริ่มเสพเมื่อเป็นวัยรุ่น เหตุที่เริ่มเสพคือการถูกเพื่อนชักชวน อยากรลอง และเชื่อว่าจะทำให้ร่างกายและจิตใจผ่อนคลาย โดยเฉพาะผู้เสพยาบ้าต้องการทำงานหนักขึ้น มักเป็นผู้มีอาชีพใช้แรงงานรับจ้าง มีการศึกษาต่ำ

ในระดับประถม นอกจากนั้นการเสพยาเสพติดมีผลก่อให้เกิดปัญหาสังคมอื่น ๆ เช่น การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน และการเกิดปัญหาอาชญากรรม

4.1.2 การศึกษามาตรการป้องกัน ได้มีการวิจัยที่พยายามศึกษาวิจัยถึงมาตรการป้องกันโดยศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ

4.1.2.1 การป้องกันโดยการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด

จากความเชื่อที่ว่าถ้ากลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจในยาเสพติด จะป้องกันไม่ให้ผู้นั้นหันไปใช้ยาเสพติด แต่ผลการวิจัยยังขัดแย้งความเชื่อดังกล่าว คือ กลุ่มเป้าหมายการป้องกัน เช่น ผู้เสพยาเสพติด ข้าราชการ กลุ่มเยาวชนในและนอกสถานศึกษา ผู้ใช้แรงงาน กลุ่มผู้ต้องโทษ ปรากฏว่าโดยภาพรวมแล้วมีความรู้ความเข้าใจยาเสพติดในเกณฑ์ดี ดังนั้นความรู้ความเข้าใจในยาเสพติดให้โทษอาจเป็นปัจจัยไม่เพียงพอทำให้คนใช้หรือไม่ใช้ยาเสพติด

อย่างไรก็ตาม ก็มีความพยายามประเมินผลของการใช้สื่อรณรงค์การต่อต้านยาเสพติด แต่มีปัญหาเรื่องข้อสรุปผลการประเมิน เพราะการประเมินผลอิทธิพลของสื่อที่มีตามรายงาน เป็นการประเมินจากการทำโครงการไปแล้ว และวัดผลตามความรู้สึกรู้สึกของกลุ่มเป้าหมายเท่านั้น ไม่ได้สามารถติดตามผลที่เป็นพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจริง แต่พอสรุปได้ว่ากลุ่มเยาวชนให้ความสำคัญกับสื่อโทรทัศน์และสื่อบุคคลคือเพื่อน แต่จะมีความเชื่อถือสื่อโทรทัศน์และเชื่อถือข่าวสารจากบิดามารดามากกว่าเพื่อน

4.1.2.2 บทบาทของครอบครัวและการป้องกันยาเสพติด

ในขณะที่ผู้ที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการแก้ปัญหาเสพติดต่าง ๆ กล่าวอย่างเป็นเสียงเดียวกันว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการป้องกันยาเสพติด ผลจากการประชุมระดมสมอง (พรพิญ เพชรสุศรี, 2540) ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยสร้างคุณค่าความเป็นมนุษย์ และสุขภาพจิตที่ดี แต่ปรากฏว่างานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของครอบครัวที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันยาเสพติดมีเพียงฉบับเดียว โดยสรุปว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากแบบรักสนับสนุนมาก มีทัศนคติที่ดีต่อการควบคุมสื่อมวลชน จะมีความรู้เกี่ยวกับสาเหตุของยาเสพติดมาก และจะปฏิเสธการชักจูงจากเพื่อนได้มาก อย่างไรก็ตาม การวัดนี้เป็นเชิงสมมติฐานการณณ์ ดังนั้นจึงไม่ทราบว่าสถานการณ์จริงเยาวชนจะมีพฤติกรรมจริงอย่างไร

4.1.3 บทบาทของโรงเรียนหรือระบบการศึกษาในการป้องกันยาเสพติด

จากการประชุมระดมสมองผู้ที่มีประสบการณ์แก้ปัญหาเสพติดต่างมีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนและครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นหลักให้ชุมชน และสร้างให้เยาวชนมีความเข้มแข็งทางด้านสติปัญญาและจิตใจ การรักเกียรติยศ รักศักดิ์ศรี เป็นภูมิคุ้มกันยาเสพติด แต่ปัจจุบัน

ระบบโรงเรียนและบุคคลากรที่สำคัญของชาติคือครูควรได้รับการส่งเสริมปรับปรุง รัฐบาลควรให้ความสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง

ในขณะที่กล่าวกันว่าโรงเรียนและครูมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการป้องกันยาเสพติด แต่ปรากฏว่าในรอบ 10 ปี ไม่มีการวิจัยเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว มีแต่เพียงการวิจัยของกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับสภาพการใช้ยาเสพติดของนักเรียนนักศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ เท่านั้น เช่น ในปี 2533 พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายร้อยละ 11-16 เคยใช้สารระเหย หรือกัญชา หรือ ยากระตุ้นประสาทมาแล้วในอดีต แต่ที่ใช้ในระยะ 30 วันที่ผ่านมา มีประมาณ ร้อยละ 4 เท่านั้น

4.1.4 บทบาทของชุมชนในการป้องกันยาเสพติด

ภายหลังที่กองยาเสพติดสหประชาชาติได้เรียกร้องให้ทุกภูมิภาคทำโครงการทดลอง เพื่อลดความต้องการยาเสพติด โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรชุมชน สำนักงาน ป.ป.ส. จึงร่วมมือกับกรมพัฒนาชุมชนร่วมกันจัดทำโครงการทดลองรูปแบบการป้องกันยาเสพติดที่เหมาะสมกับชุมชนในชนบท ชื่อว่าบ้านสวนแสนสุข ตามรายงานการประเมินผลดูเหมือนจะเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง น่าจะได้ดำเนินการขยายผล แต่ไม่พบผลการดำเนินงานการขยายผลและการติดตามผล อย่างไรก็ตาม ต่อมา สำนักงาน ป.ป.ส. ได้พิจารณาเห็นว่าลำพังรัฐเพียงอย่างเดียวไม่สามารถหยุดยั้งปัญหายาเสพติดได้ จึงกำหนดนโยบายที่จะใช้องค์กรชุมชนเพื่อแก้ปัญหาเสพติด จึงได้จัดทำโครงการทดลอง ตั้งแต่ปี พ.ศ.2537-2539 โดยกำหนดเป้าหมาย 150-200 ชุมชน และได้ศึกษารูปแบบการแก้ไขปัญหายาเสพติดในระดับพื้นที่ โดยเน้นบทบาทของชุมชน และระบบกลไกของรัฐและองค์กรพัฒนาชุมชนเพื่อเอื้ออำนวยต่อการแก้ปัญหาเสพติดได้ศึกษาวิจัยทุกภาคทั่วประเทศ แม้ว่าการวิจัยมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่เสี่ยงต่อการใช้อัตตวิสัยของผู้วิจัยในการสรุปผล แต่ก็เป็นการวิจัยเชิงบุกเบิกขั้นต้น (Exploratory Research) มีข้อค้นพบเป็นบทเรียนรู้อุปได้เป็นข้อเสนอเชิงสมมติฐาน (Propositions) ที่น่าสนใจศึกษาและทดสอบในการวิจัยในอนาคตต่อไป

4.2 การปราบปราม

ประเทศไทยตั้งอยู่ในบริเวณแหล่งผลิตยาเสพติดสำคัญของโลก คือสามเหลี่ยมทองคำ ซึ่งมีการคมนาคมสะดวก จึงมียาเสพติดทั้งนำเข้าและส่งออกผ่านประเทศไทยจำนวนมาก ประกอบกับมูลค่าผลประโยชน์ที่มีมากมหาศาล ทำให้ปัญหายาเสพติดมีความซับซ้อนยากต่อการปราบปรามให้ได้ผล จากการศึกษาพบปัญหาและแนวคิดเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดสรุปได้ดังนี้

4.2.1 การปราบปรามยาเสพติดนั้น จับกุมผู้ค้ารายย่อยและผู้เสพจำนวนมาก แต่ไม่ค่อยสามารถจับกุมผู้ค้ารายใหญ่ได้ นอกจากนี้ยาเสพติดของกลางที่ยึดได้ไม่เป็นสัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องหาที่จับได้มาก

4.2.2 มีข้อเสนอแนะให้ฝ่ายปราบปรามใช้หลักการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดพร้อมกับมาตรการเพิ่มโทษ

4.2.3 ปัญหาการไม่สอดคล้องกันในกระบวนการยุติธรรม

4.2.4 การนำมาตรการการริบทรัพย์มาใช้ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง

4.2.5 การนำมาตรการโทษความผิดฐานฟอกเงินมาใช้ในการปราบปราม

4.2.6 ได้มีการวิจัยที่เกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพติดอื่น ๆ เช่น ปัญหาอุปสรรคในการปราบปรามยาเสพติดของตำรวจกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด การควบคุมการส่งมอบยาเสพติดภายใต้การควบคุม ป้องกันและปราบปรามการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดตามกฎหมายระหว่างประเทศ และการศึกษาการค้ายาเสพติด

อย่างไรก็ตามเป็นที่น่าสังเกตว่าการวิจัยด้านการปราบปรามมีลักษณะเพียงการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยสอบถามความคิดเห็นและมีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงเอกสารเกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ แต่ไม่มีการศึกษาติดตามการดำเนินคดียาเสพติดในกระบวนการยุติธรรมว่ามีปัญหาและผลเป็นอย่างไร

4.3 การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด

การบำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดมักกระทำเฉพาะชั้นถอนพิษยาเท่านั้น ผู้ป่วยจำนวนมากไม่ได้รับการฟื้นฟูสภาพจิตใจก่อนการออกจากสถานพยาบาล เมื่อกลับสู่ชุมชนที่พักอาศัยซึ่งมีผู้เสพและผู้ค้าอยู่ จึงมักถูกชักชวนให้เสพยาซ้ำอีก

รูปแบบการบำบัดแบบชุมชนบำบัดมักได้รับการกล่าวขวัญว่าเป็นผู้แบบที่ประสบความสำเร็จมากที่สุด แต่ไม่พบรายงานผลการประเมินที่ออกแบบวิจัยประเมินจนทำให้มั่นใจว่าผลของการบำบัดมีประสิทธิภาพอย่างไร ใช้ตัวชี้วัดความสำเร็จโดยตัวแปรคุณภาพและปริมาณอะไร มีตัวอย่างงานวิจัยหารูปแบบการบำบัดที่พบเป็นการบำบัดแบบจิตบำบัดที่มีจุดอ่อนทำนองเดียวกับรูปแบบชุมชนบำบัด เพราะต้องใช้บุคลากรเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง สิ้นเปลืองเวลา งบประมาณ และอาคารสถานที่ ซึ่งจะเป็นข้อจำกัดที่ไม่สามารถขยายผลการใช้รูปแบบดังกล่าวไปกับประชากรผู้ติดยาที่มีจำนวนมากถึง 1.2 ล้านคนทั่วประเทศ การทดลองหารูปแบบที่ประยุกต์ปรับปรุงให้เหมาะสมกับข้อจำกัดของประเทศไทย น่าจะเป็นทางออกที่ดีกว่า พร้อมกันนี้ควรมีการออกแบบวิจัยประเมินผลไปควบคู่กับโครงการ การขยายผลทดลองจะกระทำเมื่อการประเมินผลได้ข้อสรุป

ที่พึงพอใจ มิใช่ดำเนินการในพื้นที่ทั่วประเทศ โดยขาดข้อสรุปถึงประสิทธิผลและประสิทธิภาพของโครงการ

4.4 การปลูกพืชทดแทน

แม้ว่าจะมีโครงการการปลูกพืชทดแทนมากมายหลายโครงการแต่ก็มีการวิจัยเกี่ยวกับการปลูกพืชทดแทนเท่าที่พบเพียง 2 เรื่องเท่านั้น นอกนั้นเป็นเพียงรายงานความก้าวหน้าของโครงการที่ได้ดำเนินการไป ดังนั้นยังขาดการวิจัยเพื่อประเมินผลโครงการปลูกพืชทดแทนที่มีมากมายหลายโครงการว่าได้ผลเป็นอย่างไร ในลักษณะที่เป็นการวิจัยประเมินผลที่แท้จริงมากกว่าการวิจัยเพียงเป็นลักษณะรายงานพรรณาลักษณะโครงการ

จากการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่าในรอบสิบปี (พ.ศ. 2529-2539) ได้มีการวิจัยถึงธรรมชาติลักษณะของปัญหายาเสพติดในประเทศไทย ตลอดจนสาเหตุของการติดยาเสพติดอย่างเพียงพอ แต่การวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมการป้องกันยาเสพติดมีน้อยมากทั้ง ๆ ที่เป็นมาตรการที่ให้ผลคุ้มค่าการลงทุนมากกว่าการปราบปรามและการบำบัดรักษา เพราะมาตรการทั้งสองด้านให้ผลลัพธ์ต่ำมาก เมื่อเปรียบเทียบกับความพยายามที่ลงไป แนวทางการวิจัยที่น่าเสนอจึงให้ความสำคัญต่อมาตรการป้องกันยาเสพติด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องบทบาทของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน นอกจากนี้ยังให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของสำนักงาน ป.ป.ส. ซึ่งเป็นองค์การสำคัญในการประสานนโยบายแก้ปัญหา ยาเสพติด การประเมินโครงการบำบัดรักษาและฟื้นฟูสภาพผู้ติดยาเสพติดโดยวิธีการชุมชนบำบัดประสานกับการใช้ชุมชนร่วม ฟื้นฟูสภาพจิตใจ ปัญหาการดำเนินคดียาเสพติดในกระบวนการยุติธรรม และการประเมินผลโครงการปลูกพืชทดแทน ผู้วิจัยเชื่อว่าแนวทางการวิจัยที่ได้เสนอจะสามารถหาคำตอบต่อประเด็นปัญหาการวิจัย ที่เป็นช่องว่างขององค์ความรู้ที่ยังไม่เพียงพอ หากได้ดำเนินการวิจัยตามโครงการดังกล่าว จะได้ข้อมูลที่จะใช้เป็นแนวทางการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายแก้ไขปัญหายาเสพติดของประเทศที่ถูกทิศทางในอนาคต

บทบาทหน้าที่ของข้าราชการตำรวจประจำสถานีตำรวจภูธร ด้านการป้องกันปราบปรามยาเสพติด

คำสั่งกรมตำรวจ (253, หน้า 21-27) กำหนดให้การปฏิบัติหน้าที่ป้องกันปราบปรามยาเสพติดของสถานีตำรวจทุกสถานีดำเนินงานในลักษณะดังต่อไปนี้

ด้านการจัดระบบสายตรวจ

สายตรวจมีความสำคัญมาก เพราะมีหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง โดยไม่เปิดโอกาสให้คนร้ายได้กระทำความผิด รักษาความสงบเรียบร้อย กระทำในทุก

ทางเพื่อมิให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อนเสียหาย และ สอดส่องพฤติกรรมของบุคคลทั่วไป เพื่อทราบความเคลื่อนไหว (กรมตำรวจ, 2537, หน้า 127) ซึ่งการปฏิบัติงานของสายตรวจ มีวิธีการ (พ.ต.ท. พงศ์พัฒน์ ฉายาพันธ์, 2537, หน้า 97-98) ดังนี้

1. การปกป้องคุ้มครองประชาชนตามกฎหมาย ด้วยการแสดงตัวของสายตรวจ การเลือกสถานที่และเวลาในการแสดงตัวการใช้เทคนิคเหมือนว่าแสดงตัว การแบ่งเขตตรวจตามพื้นที่ โดยคำนึงถึงคุณภาพ และความชำนาญของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ

2. การปกป้องคุ้มครองและให้บริการประชาชน อำนวยความสะดวกด้านการจราจร การรักษาสถานที่เกิดเหตุ

3. การให้บริการในกรณีที่มีผู้ขอความช่วยเหลือฉุกเฉิน ซึ่งต้องให้บริการด้วย มารยาท อันดี รวมทั้งให้ความรู้ทั่วไปแก่ชาวบ้าน

ภารกิจหลักของสายตรวจ

กรมตำรวจ (2537, หน้า 127) ได้กำหนดภารกิจหลักของสายตรวจ มีหน้าที่ดังนี้

1. ลาดตระเวน สังเกตการณ์ จะต้องใช้ไหวพริบปฏิภาณ การสังเกต จดจำ

2. การให้บริการ และให้ความช่วยเหลือประชาชน

3. การจัดการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ หรือแจ้งความ

4. การรักษาพยาบาลหลักฐานในที่เกิดเหตุ

5. จับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย

6. ช่วยเหลือ ให้ข้อมูลข่าวสาร แก่ฝ่ายสืบสวน

7. สอดส่องสังเกตความเคลื่อนไหวของประชาชน

8. รายงานเหตุการณ์ คาดเดาสถานการณ์ที่น่าจะเกิดเหตุร้าย เพื่อให้ผู้บังคับบัญชา ทราบ เพื่อที่จะหาทางป้องกันเหตุ

9. ปฏิบัติการทางมวลชนสัมพันธ์ โดยใช้การเยี่ยมเยียน หรือปฏิบัติการจิตวิทยา เพื่อดึงประชาชนมาเป็นพวก โดยเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ประเพณีงานบวช งานศพ เป็นต้น

10. เป็นพยาบาล

เป้าหมายในการจัดให้มีสายตรวจ ได้แก่

1. เพื่อมิให้พื้นที่ว่างตำรวจ

2. พื้นที่ซึ่งมีชุมชนหนาแน่น

3. พื้นที่ล่อแหลมหรือน่าจะเกิดอันตราย เช่น ย่านธุรกิจ ธนาคาร ร้านค้าทอง

ตลอดจนแหล่งที่เป็นสถานที่ท่องเที่ยว

4. พื้นที่ซึ่งเป็นที่เปลี่ยว น่าจะเกิดอันตรายแก่ประชาชนที่สัญจรไปมา การปฏิบัติงานสายตรวจ

การปฏิบัติงานสายตรวจสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สายตรวจเดินเท้า ประกอบด้วย นายตำรวจหัวหน้า 1 นาย ลูกทีม 2-3 นาย ปฏิบัติหน้าที่ ตั้งแต่เวลา 18.00 – 21.00 น. เป็นการพบปะระหว่างตำรวจกับประชาชน จะทำให้โลกทัศน์ของตำรวจดีขึ้น ได้รู้จักคนมากขึ้น พื้นที่ปฏิบัติ เป็นพื้นที่เขตชุมชน รัศมีไม่กว้าง เป้าหมายหลัก คือ การเยี่ยมเยียนประชาชน สร้างความสัมพันธ์ ช่วยเหลือแนะนำเรื่องระเบียบกฎหมาย การติดต่อกับสถานีตำรวจ หรือมีเหตุที่จะไปร้องทุกข์ ส่วนเรื่องป้องกันเหตุร้ายนั้น เป็นผลพลอยได้

2. สายตรวจซึ่งใช้ยานพาหนะ ได้แก่

2.1 สายตรวจรถจักรยาน ประกอบด้วยตำรวจ 1 นาย ต่อรถ 1 คัน มีนายตำรวจ เป็นหัวหน้า ลักษณะงานเช่นเดียวกับสายตรวจเดินเท้า แตกต่างกันในด้านพื้นที่ ซึ่งเป็นพื้นที่ มีความยาวมากกว่าความกว้าง เช่น ชุมชนริมแม่น้ำ หรือพื้นที่ที่เป็นตรอก ซอก ซอย ไม่กว้าง

2.2 สายตรวจรถจักรยานยนต์ ซึ่งสำคัญมากในปัจจุบัน ประกอบด้วยตำรวจ 2 นาย ต่อรถ 1 คัน ซึ่งมีความคล่องตัวในการปฏิบัติงานสูง ตรวจพื้นที่ได้กว้าง ไม่จำกัดพื้นที่การตรวจ สามารถเข้าถึงสถานที่เกิดเหตุได้อย่างรวดเร็ว เสียค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาไม่มาก

2.3 สายตรวจรถยนต์ มีประสิทธิภาพมากที่สุด ใช้ตำรวจสายตรวจตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ปฏิบัติงานในพื้นที่ได้กว้างขวาง ประชาชนพบเห็นได้ง่าย ผู้กระทำผิดเกรงกลัว สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ทุกสภาวะอากาศ ความรวดเร็วในการปฏิบัติงานสูง การติดต่อสื่อสารกระทำได้ดี สามารถนำอุปกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนติดรถไปได้ เช่น อุปกรณ์ดับเพลิง

การตรวจของสายตรวจไม่ว่าจะเป็นสายตรวจประเภทใด จะเป็นการตรวจลาดตระเวน โดยเปิดเผย เพื่อให้ประชาชนได้พบเห็นว่ามีตำรวจปฏิบัติหน้าที่ให้ความคุ้มครองตลอด 24 ชั่วโมง โดยไม่มีวันหยุด รวมทั้งเป็นการปิดโอกาสของผู้ที่จะก่ออาชญากรรม จากการจัดระบบสายตรวจดังกล่าว จะเห็นได้ว่าเป็นหัวใจของการป้องกันปราบปราม ซึ่งหากมีการจัดระบบสายตรวจที่มีประสิทธิภาพแล้ว จะทำให้การป้องกันปราบปรามได้ผลตามเจตนารมณ์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มุ่งรักษาความสงบเรียบร้อย ให้แก่ประชาชนในท้องที่

การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชน

ในการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนนั้นนับว่ามีความสำคัญประการหนึ่ง เนื่องจากภารกิจในการป้องกันปราบปรามของตำรวจนั้น จะบรรลุเป้าหมายได้มากน้อยเพียงใด

ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยการได้รับความร่วมมือและสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น
ข้าราชการตำรวจที่มีหน้าที่ในด้านการป้องกันปราบปราม จะต้องมีความสัมพันธ์อันดีกับ
ประชาชน ภายใต้วัตถุประสงค์ที่สำคัญ (ประเสริฐ เมฆมณี, 2523, หน้า 91-92) ได้แก่

1. เพื่อดำรงไว้ซึ่งการติดต่อแสวงหาข่าวสาร และความเข้าใจอันดีระหว่างตำรวจกับ
ประชาชนทั่วไป อย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่องโดยสม่ำเสมอ
2. เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจอาชีพ ให้อยู่ในฐานะที่
สามารถคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนด้วยความเสมอภาค ยุติธรรม ตามหลักกฎหมาย
อย่างเต็มภาคภูมิ
3. เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปได้ตระหนักถึงบทบาทและความสำคัญของตำรวจ
ในฐานะเป็นสถาบันควบคุมสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง
4. เพื่อเป็นอุปกรณ์ส่งเสริมเอื้ออำนวยให้ตำรวจและผู้นำท้องถิ่น มีความเข้าใจถึง
ลักษณะสาเหตุที่มาแห่งปัญหาสังคม รวมทั้งการใช้ดุลพินิจ หลักเหตุผลพิจารณา แก้ไขปัญหา
ที่เกิดขึ้นด้วยความสุจริตรอบคอบ ถูกต้องเหมาะสมกับเหตุการณ์
5. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ ประสานงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรม และแก้ไข
ปัญหาสังคมอย่างใกล้ชิด

หลักการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน (กฤษณา ศักดิ์ศรี, 2534, หน้า 189) กล่าวถึง
หลักการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ดังนี้

1. ต้องยึดประชาชนเป็นหลัก โดยคำนึงถึงความต้องการและปัญหาที่แท้จริงของ
ประชาชน
2. ยึดหลักประชาธิปไตยในการติดต่อประสานงาน กับบุคคลในชุมชนนั้น จะต้องให้
ประชาชนมีส่วนร่วมในการคิดวางแผนร่วมกระทำ และร่วมประเมินผล เพื่อให้ประชาชนมี
ความรู้สึกว่าเขามีส่วนร่วม
3. หลีกเลี่ยงการใช้วิธีออกคำสั่ง ในการขอความร่วมมือในเรื่องใดก็ตาม ควรให้เป็นไป
ด้วยความสมัครใจ
4. ยึดหลักการทำงานค่อยเป็นค่อยไป ในการปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน ควรเริ่มจาก
สิ่งง่าย ๆ หรือสิ่งที่ใกล้ตัวชาวบ้านก่อน แล้วจึงค่อยพัฒนาให้ยากขึ้น หรือไกลตัวออกไป
5. ต้องคำนึงถึงจังหวะ เวลา ความต้องการ และความสนใจของชุมชนเป็นสำคัญ
เช่น การแนะนำสิ่งใหม่ ๆ สำหรับบุคคลในชุมชน จำเป็นต้องคำนึงถึงความรู้สึก ความสนใจ
และช่วงจังหวะเวลาด้วย

6. ดำเนินถึงวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้สัมพันธ์กับวัฒนธรรมในชุมชนนั้น

7. เริ่มต้นสัมพันธ์กับผู้นำกลุ่มก่อน ในการติดต่อและสัมพันธ์หรือจะเสนอแนะเรื่องใดก็ตาม ควรให้ผู้นำชุมชนได้รับรู้เข้าใจก่อน ซึ่งจะขยายต่อไปยังสมาชิกในชุมชนได้ง่ายขึ้น

จากความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนดังกล่าว สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (2538, หน้า 92-93) จึงได้กำหนดงานชุมชนสัมพันธ์ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมของตำรวจ และมีส่วนร่วมในการรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
2. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนหนึ่ง ๆ ได้ช่วยตนเองในการป้องกันอาชญากรรม โดยมีตำรวจเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ เพื่อลดงบประมาณและกำลังตำรวจ เมื่อชุมชนช่วยตัวเองได้แล้ว พื้นที่และจำนวนประชาชนที่ตำรวจรับผิดชอบดูแลย่อมน้อยลง กำลังตำรวจย่อมมีเหลือในการดูแลป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น
3. เพื่อให้การแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

โดยสรุปแล้วการแสวงหาความร่วมมือจากประชาชนนับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่จะทำให้การป้องกันอาชญากรรมบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ โดยได้รับความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนในท้องถิ่น ที่จะคอยสอดส่องดูแลและให้ข้อมูลเบาะแสแก่ตำรวจ ทำให้ตำรวจสามารถวางแผนป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมได้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

การประสานงานระหว่างภาครัฐและเอกชน

การประสานงานเป็นหลักในการบริหารที่มุ่งให้องค์การต่าง ๆ มีการดำเนินงานในแนวทางที่สามารถใช้บุคคล และทรัพยากรที่มีอยู่ให้ประสานกันเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะในเรื่องของบุคคลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์การเดียวกัน ซึ่งการประสานงานที่มีประสิทธิภาพนั้นมีเงื่อนไข (สมยศ นาวิการ, 2536, หน้า 203) ดังนี้

1. ในแต่ละแผนงาน หน่วยงานและหน่วยงานย่อยที่แตกต่างกัน จะได้รับคำแนะนำที่แน่นอนที่หน่วยงานจะต้องปฏิบัติ และต้องประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ อย่างไร
 2. โปรแกรมการทำงานของแต่ละแผนงานและหน่วยงานต้องทันสมัยเสมอ
- สำหรับการติดต่อประสานงานของสถานีตำรวจภูธรกับหน่วยงานอื่น ๆ ได้แก่ การประสานงานกับกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวคือ

1. มีหนังสือมาถึงสถานีตำรวจภูธรให้ช่วยตรวจสอบความประพฤติและพิมพ์ลายนิ้วมือในกรณีที่มีความประสงค์ขอบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือน ข้าราชการทหาร พนักงานเทศบาล และพนักงานองค์การของรัฐ โดยทางสถานีตำรวจภูธรที่ได้รับการประสานงาน

จากหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านี้ จะส่งไปยังกองวิทยาการ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อตรวจสอบประวัติและลายพิมพ์นิ้วมือให้ตามความประสงค์

2. ประสานงานในด้านแนวทางปฏิบัติในการแก้ไขปัญหาการชุมนุมร้องเรียนของราษฎรในกรณีที่มีการทำผิดกฎหมาย โดยทางกระทรวงมหาดไทย มีหนังสือถึงตำรวจภูธรทุกแห่งให้ช่วยประสานงานกับราษฎร กรณีที่ชุมนุมกระทำผิดกฎหมาย ใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในเชิงการปฏิบัติการศึกษาวิจัยยังการกระทำของราษฎร

3. จากศาลากลางจังหวัด จะขอความร่วมมือกรณีให้ตรวจสอบติดตามความเคลื่อนไหวของสมาคม มูลนิธิต่าง ๆ ที่ประจำอยู่ในประเทศไทย แต่มีพฤติการณ์การดำเนินการที่ผิดวัตถุประสงค์ อันเป็นอันตรายต่อความสงบสุขของประชาชน หรือความมั่นคงของรัฐ

4. มีความร่วมมือประสานงานกับส่วนราชการอื่น ๆ เช่น

4.1 ร่วมมือจัดทำโครงการรณรงค์ควบคุมอุบัติเหตุการจราจรทางบก เพื่อเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน นักเรียน นักศึกษา ได้ตระหนักถึงการใช้อย่างถูกต้อง มีความปลอดภัยของตนเอง ตลอดจนเสริมสร้างระเบียบวินัยในการใช้รถใช้ถนน ที่ถูกต้อง โดยมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น ที่ว่าการอำเภอ ขนส่งจังหวัด สาธารณสุขอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษา เป็นต้น

4.2 ร่วมจัดงานวันสถาปนาไทยอาสาป้องกันชาติ จะตรงกับวันที่ 3-4 มีนาคมของทุกปี ร่วมกับกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน และศูนย์ไทยอาสาป้องกันชาติ

4.3 ร่วมกับทางวัดจัดงานประจำปีในวันสำคัญ ๆ ทางศาสนา เช่น วันสงกรานต์ วันเข้าพรรษา วันวิสาขบูชา ทางสถานีตำรวจภูธรจะจัดกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจไปร่วมงาน และรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณงานด้วย

4.4 ร่วมงานแข่งขันระหว่างข้าราชการตำรวจกับหน่วยงานอื่น ๆ

4.5 เข้าร่วมโครงการพัฒนาบุคลากร โดยสนับสนุนการพัฒนาข้าราชการ จัดส่งวิทยากรจากสถานีตำรวจภูธร เข้าร่วมโครงการจัดตั้งศูนย์วิทยากรมูลนิธิพัฒนาข้าราชการ

4.6 เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาข้าราชการ และเป็นศูนย์กลางแลกเปลี่ยนวิทยากร ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือ และพัฒนางานของข้าราชการให้ก้าวหน้าต่อไป

4.7 ร่วมประชุมประจำเดือนกับหัวหน้าส่วนราชการอื่น ๆ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน และเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์หน่วยงานให้ส่วนราชการอื่น ๆ ได้ทราบ เพื่อสะดวกในการประสานงานและส่งผลต่อความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

4.8 จัดกำลังรักษาความปลอดภัย ธนาคาร ร้านค้าทอง และสหกรณ์ต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ยื่นฝากเงิน โดยเน้นความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของพนักงาน รวมทั้งประชาชนที่มาฝากและถอนเงินจากธนาคาร ซึ่งเป็นความช่วยเหลือระหว่างตำรวจกับภาคเอกชน

4.9 ส่งกำลังเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจรช่วยอำนวยความสะดวก และให้ความปลอดภัยแก่นักเรียน นักศึกษา ตามแยกต่าง ๆ และหน้าโรงเรียน เป็นประจำ

การสืบสวนจับกุม

การสืบสวนตามความหมายของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา คือ การแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐาน ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ได้ปฏิบัติไปตามอำนาจและหน้าที่เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อที่จะทราบรายละเอียดแห่งความผิด ซึ่งการสืบสวนนี้เป็นการช่วยเหลืองานป้องกันปราบปรามด้านหนึ่ง คือการจับกุมผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

การสืบสวนเป็นงานที่สำคัญ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องใช้วิทยาการใหม่ ๆ รวมทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือวิทยาศาสตร์ ช่วยในการตรวจสอบหลักฐานในการกระทำความผิด เช่น ลายพิมพ์นิ้วมือ อาวุธที่ใช้ในการกระทำความผิด คราบโลหิต สารเคมี เอกสาร หรือพยานหลักฐานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ฯลฯ (ประเสริฐ เมฆมนี, 2523, หน้า 204) และความสำเร็จของการสืบสวนย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ ดังนี้ (O, Hara, 1956, p. 5)

1. การเรียนรู้หลักการสำคัญของการสืบสวน ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการนำหลักการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นปัจจัยเกื้อกูลต่อการสืบสวนมาใช้
2. การมีสัมพันธภาพอันดี และการติดต่อประสานงานควบคุมอาชญากรรมอย่างใกล้ชิด ระหว่างงานสืบสวน งานสอบสวน งานปราบปราม งานวิทยาการ ตลอดจนหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง และประชาชนทั่วไปที่ร่วมให้ข้อมูลในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการสืบสวนหาพยานหลักฐาน เพื่อให้ได้ตัวผู้กระทำความผิดมาดำเนินคดีต่อไป

3. ความคิดริเริ่ม ความพยายาม อดทนมานะบากบั่น และความมั่นคงทางจิตใจของพนักงานสืบสวน ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จะพิทักษ์ความยุติธรรมในการดำเนินคดีทั้งปวง

การสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐาน

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา หมายถึง การรวบรวมพยานหลักฐาน และการดำเนินการทั้งหลายอื่น ซึ่งพนักงานสอบสวนได้ทำไปเกี่ยวกับความผิดที่กล่าวหา เพื่อที่จะทราบข้อเท็จจริงหรือพิสูจน์ความผิด และเพื่อจะเอาตัวผู้กระทำความผิดมาฟ้องลงโทษ

ในการสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา บัญญัติว่า ให้เริ่มทำการสอบสวนโดยมิชักช้า จะทำการที่ใด เวลาใด แล้วแต่จะเห็นสมควร โดยผู้ต้องหาไม่จำเป็นต้องอยู่ด้วย จากบทบัญญัติดังกล่าว สรุปได้ดังนี้ ดังนี้

1. การเริ่มการสอบสวน จะเริ่มเมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้น กล่าวคือ เมื่อมีผู้เสียหายมาแจ้งความร้องทุกข์ หรือมีผู้กล่าวโทษ หรือเมื่อพนักงานสอบสวนได้รับทราบเหตุดังกล่าวเอง พนักงานสอบสวนก็ต้องเริ่มทำการสอบสวนโดยเร็ว แม้ยังไม่มีผู้เสียหายมาแจ้งความร้องทุกข์ เมื่อพนักงานสอบสวนทราบเรื่อง ก็ต้องเริ่มทำการสอบสวนโดยเร็ว เพราะจะทำให้มีโอกาสทราบข้อความเป็นจริงแห่งคดีได้มากเท่านั้น การบิดเบือนปกปิดอำพรางพยานหลักฐานที่อาจเกิดขึ้น ย่อมกระทำได้ยาก หรือทำไม่ทัน ทำให้ทราบผลคดีโดยเร็ว อันจะเป็นผลต่อการคุ้มครองเสรีภาพของผู้ต้องหา แต่ในขณะเดียวกันก็ย่อมเป็นผลให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย เนื่องจากผู้กระทำความผิดจะได้รับการลงโทษอย่างรวดเร็วเช่นกัน

2. เวลาสำหรับการเริ่มการสอบสวนไม่ได้จำกัดไว้ว่า จะต้องกระทำในเวลาราชการหรือนอกเวลาราชการ กลางวันหรือกลางคืน อีกทั้งไม่ได้กำหนดสถานที่ทำการสอบสวนไว้เป็นที่แน่ชัดว่า จะต้องเป็นที่ใด

โดยสรุปแล้วการสอบสวนนั้นเป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมพยานหลักฐาน พยานวัตถุ และพยานเอกสาร ตลอดจนการดำเนินการเกี่ยวกับการจับกุม การควบคุม และการปล่อยตัวชั่วคราว เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

ร.ต.อ.วิรัตน์ ราชณรงค์ (2520) ได้ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยบางประการที่เป็นอุปสรรคในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าพนักงานตำรวจ โดยศึกษาเฉพาะกรณีสถานีตำรวจภูธรจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่าในด้านความร่วมมือจากประชาชน เจ้าพนักงานอำเภอพบว่า ประชาชนได้ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติ ความเห็น แนะนำ ขอร้องชี้แนวทางให้ทราบข้อเท็จจริงในการจับกุมผู้กระทำความผิด และร่วมมือเป็นพยาน อยู่ในระดับปานกลาง ปัญหาอุปสรรคที่สำคัญในการปฏิบัติงานป้องกันปราบปรามอาชญากรรมส่วนใหญ่ เจ้าพนักงานตำรวจเห็นว่า ยังขาดวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาวุธปืนที่ทันสมัย รวมทั้งขาดสวัสดิการด้านต่าง ๆ

ร.ต.ต.จิตรเจริญ เวลาตี (2536) ได้ศึกษาวิจัยปัจจัยส่วนบุคคลของเจ้าหน้าที่ตำรวจชั้นประทวน ในกองบัญชาการตำรวจนครบาล เกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ของการปฏิบัติงานที่มีผลกระทบต่อการป้องกันปราบปรามอาชญากรรม จากสถานีตำรวจนครบาล จำนวน 301 ราย ปรากฏว่า ทักษะของเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัญหาต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มีทัศนคติต่อปัญหาต่าง ๆ อันได้แก่ ปัญหาด้านกำลังพล วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ ยานพาหนะ การบริหารงานภายในสถานีตำรวจ งบประมาณ เงินเดือน และสวัสดิการที่ได้รับกับการประสานงานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ดี จะสามารถปฏิบัติงานในด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมได้ผลดีเช่นกันด้วย

พ.ต.ต.วีรพล ตูลวรรณะ (2531) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ของรองสารวัตรสืบสวนสอบสวนใหม่ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติหน้าที่ของรองสารวัตรสืบสวนสอบสวนใหม่ คือ การที่ได้รับความรู้จากสถานศึกษาไม่เพียงพอ การได้รับประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติงานน้อยเกินไป และการมีปริมาณงานในหน้าที่รับผิดชอบมากเกินไป การมีวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานไม่เพียงพอ ไม่ได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา การได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องไม่ดีพอ การไม่ได้รับความร่วมมือจากประชาชนอย่างดีพอ

คมสันต์ แดงจ้อย (2535) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับรูปแบบการจัดสายตรวจที่เหมาะสมของสถานีตำรวจ ศึกษาจากตำรวจฝ่ายป้องกันและปราบปรามในเขตนครบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาอุปสรรคของสายตรวจทุกประเภท คือ การขาดแคลนกำลังพลและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นทุกชนิด เช่น รถยนต์ รถจักรยานยนต์ อาวุธปืน เครื่องมือสื่อสาร และลักษณะการตรวจของสายตรวจรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และเดินเท้า มีลักษณะคล้ายคลึงกันกับการตรวจตามพื้นที่เกิดอาชญากรรมบ่อย ตรวจตามจุดที่มีประชาชนหนาแน่น ตรวจบริเวณที่เปลี่ยว

พ.ต.ท.ประเสริฐ พรหมทา (2539) ได้วิจัยเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนางานป้องกันปราบปรามของสถานีตำรวจภูธร สังกัดสำนักงานตำรวจภูธรภาค 2 พบว่ามีความต้องการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการจัดระบบสายตรวจ พบว่ามีความต้องการในระดับมากเป็นอันดับแรกคือ ให้จัดสรรงบประมาณเป็นค่าเบี้ยเลี้ยงเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากอัตราค่าเบี้ยเลี้ยงที่ได้รับไม่สอดคล้องกับค่าครองชีพที่เพิ่มขึ้น ความต้องการในระดับรองลงมา คือ ให้เพิ่มยานพาหนะของสายตรวจ และความต้องการในระดับมากอันดับสุดท้ายคือ ให้จัดฝึกอบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

พ.ต.ท.นิเวศ เต็นนินนาท (2540) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขการปฏิบัติหน้าที่ของสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจภูธรภาค 2 พบว่ามีปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะให้มีการจัดอบรมพนักงานสอบสวนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ควรให้การสนับสนุนงานชุมชนสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดความร่วมมือระหว่างตำรวจกับประชาชน และปัญหาของรองสารวัตรสอบสวนที่พบได้แก่การขาดยานพาหนะและน้ำมันเชื้อเพลิงในการออกตรวจสถานที่เกิดเหตุ

ลิขิต วิชญชีวิน (2538) ได้วิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าปัญหาในภาพรวมคือด้านวัสดุอุปกรณ์ และด้านสวัสดิการ ข้อเสนอแนะในการปราบปรามยาเสพติด คือ การเพิ่มโทษให้หนักขึ้นทั้งผู้ค้าและผู้เสพยาเสพติด และให้เจ้าหน้าที่ตำรวจปฏิบัติการด้านมวลชนสัมพันธ์ให้มากขึ้น

ดำรง วาสนะสมสิทธิ์ (2536) ได้วิจัยเกี่ยวกับการประเมินการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าการปฏิบัติงานที่มีปัญหาที่สำคัญคือการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ และการขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ รวมทั้งการขาดค่าใช้จ่ายในการสืบสวน (เงินจ้างสายลับ)

ธวัชชัย สุขชา (2540) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัญหาในการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ของเจ้าหน้าที่ตำรวจภูธร สังกัดตำรวจภูธรจังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหามากในทุกด้าน ทั้งด้านการบริหาร ด้านการจัดองค์กร ด้านการจัดบุคลากร ด้านการสั่งการ ด้านการควบคุม และด้านการป้องกันและปราบปราม ซึ่งปัญหาสำคัญ ได้แก่ การขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์มากที่สุด และข้อเสนอแนะคือควรมีการเตรียมความพร้อมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่การจัดชุดมวลชนสัมพันธ์ การเพิ่มกำลังพล และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งงบประมาณในการปราบปรามยาเสพติดให้มากขึ้น เพื่อให้การปราบปรามยาเสพติดได้ผลอย่างจริงจัง

นักรบ หล่มวิรัตน์ (2536) ได้วิจัยเกี่ยวกับแนวความคิดในการปราบปรามยาเสพติด ศึกษาเฉพาะกรณีข้าราชการตำรวจกองบัญชาการปราบปรามยาเสพติด ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจชั้นสัญญาบัตรมีแนวความคิดในการปราบปรามยาเสพติดแตกต่างกับข้าราชการตำรวจชั้นประทวน ปัญหาในการปฏิบัติงานด้านการปราบปรามยาเสพติด คือ สวัสดิภาพของเจ้าหน้าที่และครอบครัวไม่ปลอดภัย เครื่องมือเครื่องใช้พิเศษที่ใช้ในการสืบสวนไม่เพียงพอ อิทธิพลของนักค้ายาเสพติดมีมาก และหน่วยงานปราบปรามยาเสพติด มีหลายหน่วยและทำงานไม่ประสานกัน ข้อเสนอแนะ คือ กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด ควรใช้การปราบปรามยาเสพติดแบบผสมผสาน ประยุกต์ใช้หน่วยงานและควรจัดสวัสดิการให้กับข้าราชการตำรวจปราบปรามยาเสพติดให้มากกว่าที่เป็นอยู่

งานวิจัยต่างประเทศ

กุลที (Kuntze, 1995) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจไทยต่อปัญหายาเสพติด ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ 1) ข้าราชการตำรวจมีความเห็นว่าปัญหายาเสพติดและการค้ายาเสพติด เป็นปัญหาร้ายแรง และมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม โดยข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติด 2) ข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด กับข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจนครบาล และข้าราชการตำรวจภูธร มีความคิดเห็นต่อปัญหายาเสพติดแตกต่างกัน โดยข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด มีความเชื่อว่ายาเสพติดมีผลต่ออาชญากรรมน้อยกว่าข้าราชการตำรวจนครบาล โดยข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายยาเสพติดมากกว่าข้าราชการตำรวจนครบาล และข้าราชการตำรวจสังกัดกองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด มีความเชื่อว่าปัญหายาเสพติด มีผลต่อการทุจริตคอร์รัปชันน้อยกว่าข้าราชการตำรวจภูธร ส่วนข้าราชการตำรวจนครบาลกับข้าราชการตำรวจภูธร มีความคิดเห็นต่อปัญหายาเสพติดไม่แตกต่างกัน 3) อายุระดับการศึกษา ชั้นยศ และหน่วยงานที่สังกัดของข้าราชการตำรวจ ส่งผลต่อความคิดเห็นของข้าราชการตำรวจต่อปัญหายาเสพติด

โซลลาร์ส (Sollars, 1991) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของสงครามยาเสพติด (War on Drugs) ในมลรัฐฟลอริดา ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการตำรวจมีความสามารถในการป้องกันการโจรกรรมทรัพย์สินค่อนข้างต่ำ และการโจรกรรมทรัพย์สินเกิดจากปัญหายาเสพติด และผลการวิจัยในภาพรวม มีข้อเท็จจริงที่แสดงได้ว่า ความตั้งใจในการแก้ปัญหายาเสพติดของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในรัฐฟลอริดา ลดน้อยลง